

T.B.M.M.
CUMHURİYET HALK PARTİSİ
Grup Başkanlığı
Tarih: 08 Kasım 2021
Sayı: 2913

Prof. Dr. İbrahim Ö. KABOĞLU
İstanbul Milletvekili
Anayasa Komisyonu Üyesi

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Olağanüstü Hal İşlemleri İnceleme Komisyonu'nun, kamuoyunda "barış akademisyenleri" olarak bilinen başvuruculara ilişkin olarak Anayasa Mahkemesi'nin Zübeyde Füsun Üstel ve diğerleri kararı ile derece mahkemelerinin kararlarına karşın vermiş olduğu ret kararlarının incelenmesi ve genel olarak verilen iade ve ret kararlarındaki tutarsızlıklar ve bunların yol açtığı mağduriyetlerin belirlenebilmesi ve giderilebilmesi amacıyla, Yüce Meclisimizce; Anayasanın 98. maddesi ve İç Tüzüğü'nün 104. ve 105. maddeleri gereğince Meclis araştırması açılmasını arz ederiz. 02.11.2021

Ayhan ERER
Antalya Mr.

Ueli Ağbaba
Malatya Mr.

Tel: 450
Tehin DİĞÖL
ANADOLU MR

İbrahim Ö. KABOĞLU
İstanbul Milletvekili

GEREKÇE

15 Temmuz 2016 darbe girişimi sonrası 20 Temmuz tarihinde üç ay için ilan edilen olağanüstü hal (OHAL), 19/07/2018 tarihinde sonlandı. Bu dönemde 37 OHAL kanun hükmünde kararnamesi (KHK) ilan edildi. Anayasal olarak esasen “olağanüstü hali gerektiren durumlar” ile sınırlı olması gereken OHAL KHK’leri, olağan hukuk düzenine ilişkin köklü değişiklikler için araç olarak kullanıldı. OHAL KHK’leri ile; 125.678’i kamu görevinden çıkarma, 3.213’ü rütbe alma, 270’i yurt dışı öğrencilikle ilişik kesme ve 2.761’i kurum ve kuruluş kapatma olmak üzere, toplam 131.922 tedbir işlemi gerçekleştirildi. İnsanların pasaportlarına el konuldu, çalışma haklarını kullanmaları engellendi. Mağdurların mahkemeye erişim ve savunma hakları ellerinden alınarak, hak ihlalleri sürekli kılındı.

Mahkemeye erişim haklarından dahi mahrum bırakılan mağdurlar için, 2 Ocak 2017 tarihli Bakanlar Kurulu kararıyla çıkarılan ve 23/01/2017 tarihli Resmî Gazete’de yayınlanan 685 sayılı “Olağanüstü Hal İşlemleri İnceleme Komisyonu Kurulması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname” ile, tek başvuru yol olarak, Olağanüstü Hal İşlemleri İnceleme Komisyonu (OHALİİK) oluşturulmuştur. 22/02/2017 tarihinde, dönemin Başbakanı tarafından, söz konusu Komisyon’un “*birkaç haftaya uygulamaya geçeceği*” belirtilmiştir. Fakat Komisyon, ilk başvuruları, Başbakan’ın beyanından tam beş ay sonra, 17/07/2017 tarihinde almaya başlamıştır. İki yıl süre faaliyet göstermesi öngörülen Komisyon’un görev süresi, önce Ocak 2019, sonra Ocak 2020 ve son olarak da Ocak 2021 itibarıyla birer yıl uzatılmıştır.

Komisyon, 28/10/2021 tarihinde internet sitesi üzerinden yaptığı duyuruyla, kendisine yapılmış toplam başvuru sayısının 126.758 olduğunu belirtmiştir. Hakkında Komisyon tarafından karar verilen başvuru sayısı 118.415 iken, incelemesi halen devam eden 8.343 başvuru bulunmaktadır. Verilen kararların 15.050’si kabul, 103.365’i ise ret yönünde olup, kabul kararlarının 61’i kapatılan kurum ve kuruluşların açılmasına ilişkindir. İncelenen dosyaların yaklaşık %12’si olumlu sonuçlanmıştır.

Bu ölçüde gecikmeli şekilde bu kadar az kabul kararı veren Komisyon’un başvuru inceleme süreci, niceliksel mercekten olduğu kadar, niteliksel açıdan da hak arama özgürlüğünün gereklerini yerine getirmekten uzaktır. Esasen, Komisyon aracılığıyla mağdurların mahkemeye erişim hakkından mahrum bırakılmaları hedeflendiği gibi, onlarla yüzleşmekten dahi kaçınılmaktadır. Başvurucu, memnu kılındığı haklarına ilişkin karar verecek olan Komisyon önünde tek bir söz dahi söyleyememektedir. Hazindir ki; doğal hâkim ilkesine aykırı şekilde kurulmuş olan ve objektif hukuki ölçütler üzerinden karar verdiğine dair geçerli hiçbir güvence bulunmayan Komisyon aracılığıyla, temel hakları ellerinden alınmış insanlara yargı yolu tanındığı iddia edilebilmektedir.

Hakkında hiçbir soruşturma veya kovuşturma olmayan ya da hakkında takipsizlik veya beraat kararı verilen birçok insan, Komisyon’dan ret yanıtı almıştır. Komisyon’un verdiği ret kararlarından kaçının mahkûm olmamış kişilere ilişkin olduğunu belirleyebilmek de mümkün değildir. KHK ek listelerine eklenmelerine sebep olmuş iddialar açısından mahkeme önünde aklanmış olan insanların, bu duruma rağmen hangi gerekçelerle kamu görevine iade edilmediklerinin ve OHAL Komisyon’unun kararlarını hangi ölçütlere göre aldığının anlaşılması da mümkün olamamaktadır. Komisyon kararları; hukuki dayanak, gerekçe ve usul açılarından hukuki belirlilik ve güvenlik ilkelerinin ve böylece anayasal hukuk devleti ilkesinin sistematik ve açık ihlalini oluşturmaktadır.

Komisyon'un Anayasa'nın amir hükümlerine aykırı bir şekilde faaliyet gösterdiğine ilişkin en belirgin ve sembolik örnek, OHAL araçsallaştırılarak OHAL KHK'leri ile üniversitelerden uzaklaştırılan "barış akademisyenleri"nin durumudur. Anayasa Mahkemesi'nin 25/07/2019 tarihli Füsun Üstel ve diğerleri kararı ile, uzaklaştırma kararlarına gerekçe gösterilen "Barış İçin Akademisyenler Bildirisi"nin ifade özgürlüğü kapsamında yer aldığına hükmedilmiştir. Bunun akabinde, barış akademisyenleri davaları, ilgili ağır ceza mahkemelerinde beraat kararları ile sonuçlanmıştır. OHALİİK'in, anılan AYM kararı sonrasında ve en geç ilgili ağır ceza mahkemelerinin beraat kararlarının hemen sonrasında, üniversiteden uzaklaştırılmalarına dayanak olan ifade açıklamasının suç oluşturmadığı yargı tarafından tespit edilmiş akademisyen başvuruçuların başvurularıyla ilgili olarak kabul kararları vermesi gerekirdi. Ancak, kamuoyuna da yansıdığı üzere, OHALİİK, barış akademisyenlerine ilişkin kararlarını, AYM'nin Füsun Üstel ve diğerleri kararından iki yıldan fazla zaman geçtikten sonra, 2021 Ekim itibari ile ve ret yönünde vermiştir. Anayasa Mahkemesi'nin ifade özgürlüğü lehine karar verdiği böyle bir konuda dahi, OHALİİK, gerekçesiz kararlarını, ilgili AYM kararından çok uzun bir süre sonra ve olumsuz yönde açıklayabilmektedir. OHALİİK'in, AYM ve ceza mahkemeleri kararlarına karşın ve çok geç olarak vermiş olduğu ret kararları, muhalif akademisyenlere verilen fiili bir "ceza" olmanın ötesinde, Anayasa 153'üncü maddesinin altıncı fıkrasının da açık ihlalidir. Bu örnek, OHALİİK'in, hak arama özgürlüğünü sağlamadığı gibi, onun, bizzat "*kurunun yanında yaşın da yanması*" amacına yönelik olarak şuurlu şekilde faaliyet gösterdiğinin de kanıtıdır.

Anayasa'yı hiçe sayan Komisyon, hak arama hürriyeti önünde ciddi ve yapısal bir engel oluşturma işlevini sürdürmektedir. Her ne kadar olağanüstü hal hukuken sonlanmış görünse de; onun yarattığı kurallar ve kurumlar varlıklarını böylece idame ettirmektedir. Komisyon, AYM kararı ile Anayasa'ya aykırılığı tescillenmiş konularda dahi, yıllardır süren mağduriyetleri büyüten ve hak aramaya engel oluşturan kararları ve inceleme süreleriyle, ihlalleri derinleştirmektedir. Bu itibarla; Komisyon'un çalışmalarını ve kararlarını incelemek üzere bir araştırma komisyonu kurulması elzemdir.

2917:..... Sayılı Meclis Araştırma Önergesi İmza Çizelgesi

ADI SOYADI	SEÇİM BÖLGESİ	İMZA
2. Mehmet Güler	Burdur	MHT
3. Gülizar Biser Kerem	Denizli	Gülizar
4. TACETTİN BAYIR	İzmir	Bayir
5. Abdurrahman Zülküf	Adıyaman	Abdurrahman
6. Mustafa Tuncer	Ankara	Mustafa
7. Alper Arslan	Mersin	Alper
8. Raif Zeynep	Antalya	R. Zeynep
9. Bayan Yılmazoğlu	Gaziantep	Bayan
10. İdris Karan	Gaziantep	İdris
11. Avenbi Bekirbeyli	Mardin	Avenbi
12. Uğur Barakütan	Artvin	Uğur
13. Erkan Aydın	Bursa	Erkan
14. Ömer Fethi Güner	Niğde	Ömer
15. Rıdvan Bulbul	Ankara	Rıdvan
16. Mehmet YERLİ	Ankara, M.İ.	Mehmet

17.	HAZAF KARASU	İstanbul Mv.	U. J.
18.	Utku Gökçöz	Estiyeir Mv.	U. J.
19.	Mehmet Bekaroğlu	İstanbul M.Ü.	M. B. E
20.	Polat Savaş	Tireli Mv.	Savaş
21.			
22.			
23.			
24.			
25.			
26.			
27.			
28.			
29.			
30.			
31.			
32.			